C/2025/3996

20.8.2025

DOPORUČENÍ RADY

ze dne 8. července 2025

k hospodářské a sociální politice, politice zaměstnanosti a strukturální a rozpočtové politice Portugalska

(C/2025/3996)

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na čl. 121 odst. 2 a čl. 148 odst. 4 této smlouvy,

s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1263 ze dne 29. dubna 2024 o účinné koordinaci hospodářských politik a mnohostranném rozpočtovém dohledu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1466/97 ([1]), a zejména na čl. 3 odst. 3 uvedeného nařízení,

s ohledem na doporučení Evropské komise,

s ohledem na usnesení Evropského parlamentu,

s ohledem na závěry Evropské rady,

s ohledem na stanovisko Výboru pro zaměstnanost,

s ohledem na stanovisko Hospodářského a finančního výboru,

s ohledem na stanovisko Výboru pro sociální ochranu,

s ohledem na stanovisko Výboru pro hospodářskou politiku,

vzhledem k těmto důvodům:

Obecná východiska

(1) Nařízení (EU) 2024/1263, které vstoupilo v platnost dne 30. dubna 2024, stanoví cíle rámce správy ekonomických záležitostí, jehož účelem je podporovat zdravé a udržitelné veřejné finance, udržitelný a inkluzivní růst a odolnost prostřednictvím reforem a investic a předcházet nadměrným schodkům veřejných financí. Nařízení stanoví, že Rada a Komise vykonávají mnohostranný dohled v rámci evropského semestru v souladu s cíli a požadavky stanovenými v SFEU. Evropský semestr zahrnuje zejména definování doporučení pro jednotlivé země a dohled nad jejich prováděním. Nařízení rovněž podporuje odpovědnost členských států za fiskální politiku a klade důraz na její střednědobé zaměření v kombinaci s účinnějším a soudržnějším prosazováním. Každý členský stát musí Radě a Komisi předložit národní střednědobý fiskálně-strukturální plán obsahující jeho fiskální, reformní a investiční závazky, který v závislosti na délce volebního období v daném členském státě pokrývá období čtyř nebo pěti let. Dráha čistých výdajů ([2]) v těchto plánech musí být v souladu s požadavky uvedeného nařízení, včetně požadavku na to, aby byl veřejný dluh do konce období korekce uveden na věrohodně sestupnou dráhu nebo aby na této dráze setrval anebo aby zůstal na obezřetné úrovni pod hodnotou 60 % hrubého domácího produktu (HDP) a aby se schodek veřejných financí ve střednědobém horizontu snížil pod referenční hodnotu 3 % HDP stanovenou ve Smlouvě nebo se pod ní udržel. Pokud se členský stát zaváže k příslušnému souboru reforem a investic v souladu s kritérii stanovenými v uvedeném nařízení, může být období korekce prodlouženo, a to nejvýše o tři roky.

([1]) Úř. věst. L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

([2]) Čisté výdaje ve smyslu čl. 2 bodu 2 nařízení (EU) 2024/1263: „čistými výdaji“ se rozumí veřejné výdaje očištěné o i) úrokové výdaje; ii) diskreční opatření na straně příjmů; iii) výdaje na programy Unie, které jsou plně kompenzovány příjmy z fondů Unie; iv) vnitrostátní výdaje na spolufinancování programů financovaných Unií; v) cyklické prvky výdajů na dávky v nezaměstnanosti a vi) jednorázová a jiná dočasná opatření.

(2) Dne 19. února 2021 vstoupilo v platnost nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/241 ([3]), kterým byl zřízen Nástroj pro oživení a odolnost. Nástroj pro oživení a odolnost poskytuje členským státům finanční podporu na provádění reforem a investic, a přináší tedy fiskální impuls financovaný Unií. V souladu s prioritami evropského semestru pro koordinaci hospodářských politik podporuje hospodářské a sociální oživení a stimuluje udržitelné reformy a investice, zejména za účelem podpory zelené a digitální transformace a zvýšení odolnosti ekonomik členských států. Také pomáhá posílit veřejné finance, podnítit hospodářský růst a tvorbu pracovních míst ve střednědobém a dlouhodobém výhledu, zlepšit územní soudržnost v rámci Unie a podpořit setrvalé provádění evropského pilíře sociálních práv.

(3) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/435 ([4]) (dále jen „nařízení REPowerEU“) přijaté dne 27. února 2023 má za cíl ukončit závislost Unie na dovozu fosilních paliv z Ruska. To pomůže dosáhnout energetické bezpečnosti a diverzifikovat dodávky energií v Unii a vede k širšímu využívání obnovitelných zdrojů energie, ke zvýšení kapacity pro ukládání energie a ke zlepšení energetické účinnosti. Portugalsko doplnilo do svého národního plánu pro oživení a odolnost novou kapitolu REPowerEU za účelem financování klíčových reforem a investic, jež pomohou dosáhnout cílů plánu REPowerEU.

(4) Dne 22. dubna 2021 předložilo Portugalsko Komisi v souladu s čl. 18 odst. 1 nařízení (EU) 2021/241 svůj národní plán pro oživení a odolnost. Komise podle článku 19 uvedeného nařízení posoudila relevanci, účinnost, efektivnost a ucelenost tohoto plánu v souladu s pokyny pro posuzování stanovenými v příloze V. Dne 13. července 2021 přijala Rada prováděcí rozhodnutí o schválení posouzení plánu pro oživení a odolnost Portugalska ([5]), které bylo dne 10. října 2023 změněno podle čl. 18 odst. 2 za účelem aktualizace maximálního finančního příspěvku na nevratnou finanční podporu a za účelem začlenění kapitoly REPowerEU ([6]). Uvolnění splátek je podmíněno přijetím rozhodnutí Komise v souladu s čl. 24 odst. 5, v němž se stanoví, že Portugalsko uspokojivě splnilo příslušné milníky a cíle stanovené v prováděcím rozhodnutí Rady. Podmínkou uspokojivého splnění je rovněž absence zvratu u dříve dosažených milníků a cílů, pokud jde o tutéž reformu nebo investici.

(5) Dne 21. ledna 2025 přijala Rada na doporučení Komise doporučení, kterým schválila národní střednědobý fiskálně-strukturální plán Portugalska ([7]). Plán byl předložen v souladu s článkem 11 a čl. 36 odst. 1 písm. a) nařízení (EU) 2024/1263, vztahuje se na roky 2025–2028 a zahrnuje postup fiskální korekce rozložený do čtyř let.

(6) Dne 26. listopadu 2024 Komise přijala stanovisko k návrhu rozpočtového plánu Portugalska na rok 2025. Téhož dne přijala Komise na základě nařízení (EU) č. 1176/2011 zprávu mechanismu varování na rok 2025, ve které není Portugalsko uvedeno mezi členskými státy, u nichž bude zapotřebí hloubkový přezkum. Komise rovněž přijala doporučení pro doporučení Rady týkající se hospodářské politiky eurozóny, jakož i návrh společné zprávy o zaměstnanosti 2025, která analyzuje provádění hlavních směrů politik zaměstnanosti a zásad evropského pilíře sociálních práv. Rada přijala doporučení týkající se hospodářské politiky eurozóny ([8]) dne 13. května 2025 a společnou zprávu o zaměstnanosti dne 10. března 2025.

([3]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/241 ze dne 12. února 2021, kterým se zřizuje Nástroj pro oživení a odolnost (Úř. věst. L 57, 18.2.2021, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([4]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/435 ze dne 27. února 2023, kterým se mění nařízení (EU) 2021/241, pokud jde o kapitoly REPowerEU v plánech pro oživení a odolnost, a nařízení (EU) č. 1303/2013, (EU) 2021/1060 a (EU) 2021/1755 a směrnice 2003/87/ES (Úř. věst. L 63, 28.2.2023, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

([5]) Prováděcí rozhodnutí Rady ze dne 13. července 2021 o schválení posouzení plánu pro oživení a odolnost Portugalska (ST 10149/2021).

([6]) Prováděcí rozhodnutí Rady ze dne 10. října 2023, kterým se mění prováděcí rozhodnutí ze dne 13. července 2021 o schválení posouzení plánu pro oživení a odolnost Portugalska (ST 13351/23).

([7]) Doporučení Rady ze dne 21. ledna 2025, kterým se schvaluje národní střednědobý fiskálně-strukturální plán Portugalska (Úř. věst. C, C/2025/641, 10.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/641/oj).

([8]) Doporučení Rady ze dne 13. května 2025 týkající se hospodářské politiky eurozóny (Úř. věst. C, C/2025/2782, 22.5.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj).

(7) Dne 29. ledna 2025 Komise zveřejnila Kompas konkurenceschopnosti, strategický rámec, jehož cílem je posílit globální konkurenceschopnost EU v příštích pěti letech. Stanoví tři transformační požadavky udržitelného hospodářského růstu: i) inovace; ii) dekarbonizace a konkurenceschopnost a iii) bezpečnost. Za účelem odstranění rozdílů v oblasti inovací si EU klade za cíl prosazovat průmyslové inovace, podporovat růst startupů prostřednictvím iniciativ, jako je Strategie EU pro startupy a scaleupy, a urychlit zavádění pokročilých technologií, jako je umělá inteligence a kvantová výpočetní technika. V zájmu dosažení zelenějšího hospodářství Komise předložila komplexní Akční plán pro cenově dostupnou energii a Dohodu o čistém průmyslu, které zajistí, aby přechod na čistou energii zůstal nákladově efektivní, zohledňoval konkurenceschopnost, zejména v energeticky náročných odvětvích, a byl hnací silou růstu. Pro snížení nadměrné závislosti a zvýšení bezpečnosti je Unie odhodlána posílit globální obchodní partnerství, diverzifikovat dodavatelské řetězce a zajistit přístup ke kritickým surovinám a čistým zdrojům energie. Tyto priority se opírají o horizontální faktory, jež zahrnují zjednodušení právních předpisů, prohloubení jednotného trhu, financování konkurenceschopnosti a unii úspor a investic, podporu dovedností a kvalitních pracovních míst a lepší koordinaci politik EU. Kompas konkurenceschopnosti je sladěn s evropským semestrem, čímž je zajištěno, aby hospodářské politiky členských států byly v souladu se strategickými cíli Komise a při správě ekonomických záležitostí byl uplatňován jednotný přístup, který podporuje udržitelný růst, inovace a odolnost v celé Unii.

(8) Evropský semestr pro koordinaci hospodářských politik se v roce 2025 nadále vyvíjí souběžně s prováděním Nástroje pro oživení a odolnost. Stále platí, že pro naplnění politických priorit v rámci evropského semestru je zásadně důležité plné provedení plánů pro oživení a odolnost, neboť tyto plány pomáhají účinně řešit všechny výzvy, které byly uvedeny v příslušných doporučeních pro jednotlivé země vydaných v posledních letech, nebo významnou část těchto výzev. Tato doporučení pro jednotlivé země zůstávají relevantní i pro posuzování pozměněných plánů pro oživení a odolnost v souladu s článkem 21 nařízení (EU) 2021/241.

(9) Doporučení pro jednotlivé země 2025 by se měla vztahovat na všechny klíčové výzvy hospodářské politiky, jež nejsou dostatečně řešeny v rámci opatření obsažených v plánech pro oživení a odolnost, s přihlédnutím k příslušným výzvám identifikovaným v doporučeních pro jednotlivé země z období 2019–2024.

(10) Dne 4. června 2025 zveřejnila Komise zprávu o Portugalsku pro rok 2025. Posoudila pokrok, který Portugalsko učinilo při plnění příslušných doporučení, a zhodnotila, jak Portugalsko provádí plán pro oživení a odolnost. Na základě této analýzy identifikovala nejnaléhavější výzvy, kterým Portugalsko čelí. Posoudila rovněž pokrok Portugalska při provádění evropského pilíře sociálních práv a v plnění hlavních cílů Unie pro rok 2030 v oblasti zaměstnanosti, dovedností a snižování chudoby a sociálního vyloučení, jakož i pokrok při dosahování cílů OSN v oblasti udržitelného rozvoje.

Posouzení roční zprávy o pokroku

(11) Rada dne 21. ledna 2025 doporučila pro Portugalsko následující maximální tempa růstu čistých výdajů: 5,0 % v roce 2025, 5,1 % v roce 2026, 1,2 % v roce 2027 a 3,3 % v roce 2028, což odpovídá maximálnímu kumulativnímu tempu růstu počítanému vzhledem k roku 2024 ve výši 17,4 % v roce 2025, 23,4 % v roce 2026, 24,8 % v roce 2027 a 28,9 % v roce 2028. Dne 30. dubna 2025 předložilo Portugalsko svou roční zprávu o pokroku ([9]), pokud jde o dodržování doporučeného maximálního tempa růstu čistých výdajů a realizaci reforem a investic reagujících na hlavní výzvy vymezené v jemu určených doporučeních v rámci evropského semestru. Roční zpráva o pokroku rovněž zohledňuje zprávy, které Portugalsko dvakrát za rok podává o pokroku dosaženém při plnění plánu pro oživení a odolnost v souladu s článkem 27 nařízení (EU) 2021/241.

(12) Útočná válka Ruska proti Ukrajině a její důsledky představují pro Evropskou unii existenční výzvu. Komise doporučila aktivaci národní únikové doložky Paktu o stabilitě a růstu koordinovaným způsobem s cílem podpořit úsilí EU o rychlé a významné navýšení výdajů na obranu; tento návrh uvítala Evropská rada dne 6. března 2025. Na základě žádosti Portugalska ze dne 30. dubna 2025 přijala Rada dne 8. července 2025 na doporučení Komise doporučení, kterým se Portugalsku umožňuje odchýlit se od doporučených maximálních temp růstu čistých výdajů a překročit je ([10]).

([9]) Roční zprávy o pokroku z roku 2025 jsou dostupné na adrese: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_cs.

([10]) Doporučení Rady ze dne 8. července 2025, kterým se Portugalsku umožňuje odchýlit se od maximálních temp růstu čistých výdajů stanovených Radou podle nařízení (EU) 2024/1263 (aktivace národní únikové doložky) (Úř. věst. C, C/2025/3972, 20.8.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3972/oj).

(13) Na základě údajů potvrzených Eurostatem ([11]) se přebytek veřejných financí Portugalska snížil z 1,2 % HDP v roce 2023 na 0,7 % v roce 2024, zatímco veřejný dluh klesl z 97,7 % HDP na konci roku 2023 na 94,9 % na konci roku 2024. Podle výpočtů Komise odpovídá tento vývoj tempu růstu čistých výdajů ve výši 12,0 % v roce 2024. V roční zprávě o pokroku za rok 2025 Portugalsko odhaduje růst čistých výdajů v roce 2024 o 11,6 %. Komise odhaduje, že čistý růst výdajů byl vyšší, než je uvedeno v roční zprávě o pokroku. Rozdíl mezi výpočty Komise a odhady vnitrostátních orgánů vyplývá z vyššího dopadu snižujícího příjmy u diskrečních opatření na straně příjmů předpokládaného Komisi, zejména v souvislosti s opatřeními týkajícími se daně z příjmu fyzických osob. Na základě odhadů Komise bylo nastavení fiskální politiky ([12]), které zahrnuje výdaje financované jak z vnitrostátních, tak z unijních zdrojů, v roce 2024 expanzivní, a to ve výši 1,6 % HDP.

(14) Podle roční zprávy o pokroku předpokládá makroekonomický scénář, na němž jsou založeny rozpočtové projekce Portugalska, v roce 2025 růst reálného HDP ve výši 2,4 %, zatímco inflace měřená HISC je v roce 2025 odhadována na 2,4 %. Prognóza Komise z jara 2025 předpokládá růst reálného HDP v roce 2025 o 1,8 % a v roce 2026 o 2,2 % a inflaci měřenou HISC v roce 2025 na úrovni 2,1 % a v roce 2026 na úrovni 2,0 %.

(15) V roční zprávě o pokroku se očekává, že přebytek veřejných financí klesne v roce 2025 na 0,3 % HDP, přičemž poměr veřejného dluhu k HDP by se měl do konce roku 2025 snížit na 91,5 %. Tento vývoj odpovídá tempu růstu čistých výdajů v roce 2025 ve výši 3,4 %. Prognóza Komise z jara 2025 předpokládá v roce 2025 přebytek veřejných financí ve výši 0,1 % HDP. Snížení přebytku v roce 2025 odráží především dopad opatření fiskální politiky s předpokladem zvyšování výdajů, konkrétně v souvislosti s platy ve veřejném sektoru a sociálními transfery, a snížení příjmů vyplývající z aktualizace režimu daně z příjmů fyzických osob pro mladé a pobídek u daně z příjmů právnických osob. Podle výpočtů Komise tento vývoj odpovídá tempu růstu čistých výdajů v roce 2025 ve výši 6,1 %. Příčinou těchto vyšších projekcí růstu čistých výdajů než v roční zprávě o pokroku jsou nižší předpoklady Komise týkající se výdajů financovaných transfery z EU a neklasifikování jako jednorázového opatření rozhodnutí soudu, které se teprve projeví. Na základě odhadů Komise se očekává, že v roce 2025 bude mít nastavení fiskální politiky, které zahrnuje výdaje financované jak z vnitrostátních, tak z unijních zdrojů, expanzivní povahu, a to v rozsahu 1,4 % HDP. Poměr veřejného dluhu k HDP by se měl do konce roku 2025 snížit na 91,7 % HDP. Pokles poměru dluhu k HDP v roce 2025 odráží především příznivý diferenciál úrokových sazeb a růstu doprovázený předpokládaným primárním přebytkem.

(16) Podle prognózy Komise z jara 2025 se očekává, že v roce 2025 budou z nevratné podpory („grantů“) z Nástroje pro oživení a odolnost financovány výdaje vládních institucí ve výši 1,5 % HDP, přičemž v roce 2024 to bylo 0,7 % HDP. Výdaje financované z nevratné podpory v rámci Nástroje pro oživení a odolnost umožňují vysoce kvalitní investice a reformy zaměřené na zvýšení produktivity bez přímého dopadu na saldo veřejných financí a veřejný dluh Portugalska.

(17) Výdaje vládních institucí Portugalska na obranu zůstaly mezi lety 2021 a 2023 stabilní na úrovni 0,8 % HDP ([13]). Podle prognózy Komise z jara 2025 se předpokládá, že výdaje na obranu zůstanou na stabilní úrovni 0,8 % HDP v letech 2024 i 2025. To odpovídá nulové změně oproti roku 2021. Portugalsko odhaduje, že výdaje na obranu v roce 2024 dosáhnou 0,9 % HDP a v roce 2025 pak 1,1 % HDP. Období aktivace národní únikové doložky (2025–2028) umožňuje Portugalsku změnit své priority veřejných výdajů nebo zvýšit příjmy vládních institucí tak, aby trvale vyšší výdaje na obranu neohrozily střednědobou udržitelnost veřejných financí.

([11]) Eurostat – Euro Indicators, 22. dubna 2025.

([12]) Nastavení fiskální politiky je definováno jako měřítko roční změny základního stavu veřejných rozpočtů. Jeho cílem je posoudit ekonomický impuls plynoucí z fiskálních politik, a to jak z těch, které jsou financovány z vnitrostátních zdrojů, tak z těch, které jsou financovány z rozpočtu EU. Nastavení fiskální politiky se měří jako rozdíl mezi i) střednědobým potenciálním růstem a ii) změnou primárních výdajů očištěných o diskreční opatření na straně příjmů a se zahrnutím výdajů financovaných z nevratné podpory (grantů) z Nástroje pro oživení a odolnost a dalších fondů Unie.

([13]) Zdroj: Eurostat, vládní výdaje podle klasifikace funkcí vládních institucí (COFOG). Vzhledem k metodickým rozdílům mezi definicemi podle COFOG a NATO se výdaje založené na definici dle COFOG mohou lišit od výdajů založených na definici dle NATO.

(18) Podle prognózy Komise z jara 2025 se očekává, že tempo růstu čistých výdajů v Portugalsku dosáhne 6,1 % v roce 2025 a 18,8 % kumulativně za roky 2024 a 2025. Na základě prognózy Komise z jara 2025 se předpokládá, že tempo růstu čistých výdajů v Portugalsku v roce 2025 bude nad úrovní doporučeného maximálního tempa růstu, odpovídající odchylce ([14]) ve výši 0,4 % HDP v ročním vyjádření. Při zohlednění celého období let 2024 a 2025 se předpokládá, že by mělo být kumulativní tempo růstu čistých výdajů nižší než doporučené nejvyšší tempo růstu, odpovídající odchylce 0,5 % HDP. S ohledem na flexibilitu pro vyšší výdaje na obranu, kterou poskytuje národní úniková doložka, zůstává kumulativní odchylka čistých výdajů stabilní na úrovni 0,5 % HDP, což je pod prahovou hodnotou 0,6 % HDP pro kumulativní odchylku.

(19) Rada kromě toho doporučila, aby Portugalsko před topnou sezónou 2024/2025 ukončilo mimořádná podpůrná opatření v oblasti energetiky. Podle prognózy Komise z jara 2025 jsou čisté rozpočtové náklady ([15]) na mimořádná podpůrná opatření v oblasti energetiky odhadovány na 0,3 % HDP v roce 2024 a podle projekce by měly v roce 2025 činit 0,1 % HDP. Tato mimořádná podpůrná opatření byla do zahájení topné sezóny 2024/2025 jen zčásti zrušena. To není zcela v souladu s tím, co doporučila Rada.

(20) Roční zpráva o pokroku nezahrnuje rozpočtové projekce na období po roce 2025. Prognóza Komise z jara 2025 předpokládá na základě politických opatření známých ke dni její uzávěrky, že v roce 2026 bude schodek veřejných financí činit 0,6 % HDP. Změna salda veřejných financí v roce 2026 odráží především dopad snížení sazby daně z příjmu právnických osob, jak je stanoveno v zákoně o státním rozpočtu z roku 2025, a čerpání veřejných investic financovaných úvěry prostřednictvím Nástroje pro oživení a odolnost. Tento vývoj odpovídá v roce 2026 tempu růstu čistých výdajů ve výši 6,3 %. Na základě odhadů Komise se očekává, že nastavení fiskální politiky, které zahrnuje výdaje financované jak z vnitrostátních, tak z unijních zdrojů, bude v roce 2026 expanzivní, a to v rozsahu 1,2 % HDP. Poměr veřejného dluhu k HDP by se podle předpokladů Komise měl do konce roku 2026 zvýšit na 89,7 % HDP. Pokles poměru dluhu k HDP v roce 2026 odráží především pokračující příznivý diferenciál úrokových sazeb a růstu a předpokládaný primární přebytek.

Klíčové politické výzvy

(21) Stárnutí obyvatelstva a úbytek populace v produktivním věku ohrožují udržitelnost portugalského průběžně financovaného důchodového systému. Předpokládá se, že zatímco veřejné výdaje na důchody se zvýší, počet osob přispívajících do systému se sníží. Očekává se, že veřejné výdaje na důchody dosáhnou vrcholu v roce 2046 (15,2 % HDP), čímž se Portugalsko zařadí mezi tři členské státy s nejvyšším poměrem výdajů na důchody k HDP ([16]). Jestliže však v roce 2025 připadají na jednoho důchodce téměř dva přispěvatelé, očekává se, že v roce 2046 to bude přibližně pouze jeden. Vzniklý deficit ve veřejném důchodovém systému by musel být pokryt z vnitrostátních zdrojů prostřednictvím převodů ze státního rozpočtu nebo portugalského rezervního fondu pro veřejné důchodové systémy (známého jako Fundo de Estabilização Financeira da Segurança Social). Stárnutí obyvatelstva zatěžuje portugalské veřejné finance nejen svým dopadem na veřejný důchodový systém, ale také dopadem na daňový systém. Například nižší počet osob v produktivním věku by mohl snížit příjmy ze zdanění práce. Portugalsko provedlo reformy s cílem zlepšit udržitelnost svého důchodového systému, například indexací zákonem stanoveného věku odchodu do důchodu podle střední délky života. Nicméně politiky, jako jsou programy předčasného odchodu do důchodu a zvláštní sazby příspěvků, zvyšují tlak na veřejný důchodový systém v zemi, což by mohlo mít dopad na jeho udržitelnost.

(22) V souladu s čl. 19 odst. 3 písm. b) nařízení Rady (EU) 2021/241 a s přílohou V kritériem 2.2 uvedeného nařízení zahrnuje plán pro oživení a odolnost rozsáhlý soubor vzájemně se posilujících reforem a investic, které mají být provedeny do roku 2026. Očekává se, že tyto reformy a investice pomohou účinně řešit všechny výzvy identifikované v příslušných doporučeních pro tuto zemi nebo jejich významnou část. V tomto napjatém časovém rámci má dokončení účinného provádění plánu pro oživení a odolnost včetně kapitoly REPowerEU zásadní význam pro posílení dlouhodobé konkurenceschopnosti Portugalska prostřednictvím zelené a digitální transformace a pro zajištění sociální spravedlnosti. Sdělení Komise NextGenerationEU – Cesta do roku 2026, které bylo přijato dne 4. června 2025, vyjasňuje příslušný harmonogram ukončení nástroje a poskytuje členským státům pokyny pro maximalizaci provádění do 31. srpna 2026, včetně toho, jak dále zefektivnit plány pro oživení a odolnost, uvádí nejdůležitější možnosti, které je třeba zvážit při jejich revizi, a zdůrazňuje význam pečlivého společného plánování před předložením posledních žádostí o platbu v roce 2026. Při provádění reforem a investic uvedených v plánu pro

([14]) Od roku 2026 se tato čísla budou objevovat na kontrolním účtu, který je stanoven v článku 22 nařízení (EU) 2024/1263.

([15]) Tento údaj představuje výši ročních rozpočtových nákladů na daná opatření, na straně příjmů i výdajů a v příslušných případech po očištění o příjmy z daní z neočekávaných zisků dodavatelů energie.

([16]) Evropská komise, Zpráva o stárnutí obyvatelstva z roku 2024: Hospodářské a rozpočtové projekce pro členské státy EU (2022–2070), institucionální dokument 279, duben 2024.

oživení a odolnost již Portugalsko dosáhlo pokroku. Pro splnění závazků plánu pro oživení a odolnost do srpna 2026 je nezbytné, aby Portugalsko urychlilo provádění reforem a investic řešením relevantních výzev. Dne 13. května 2025 přijala Rada prováděcí rozhodnutí, kterým se mění posouzení plánu pro oživení a odolnost Portugalska s cílem zohlednit objektivní okolnosti ohrožující včasnou realizaci některých investic. Přetrvávají však problémy, pokud jde o administrativní kapacitu, pravidla pro zadávání veřejných zakázek a zdlouhavá povolovací řízení, které ovlivňují zejména velké investiční projekty. Aby byla zajištěna široká podpora pro úspěšné a včasné provádění plánu pro oživení a odolnost, je i nadále nezbytné do procesu systematicky zapojovat místní a regionální orgány, sociální partnery, občanskou společnost a další příslušné zúčastněné strany.

(23) Provedení programů politiky soudržnosti, které zahrnují podporu z Evropského fondu regionálního rozvoje (EFRR), Fondu pro spravedlivou transformaci (FST), Evropského sociálního fondu plus (ESF+) a Fondu soudržnosti (FS), v Portugalsku zrychlilo. Je důležité pokračovat v úsilí o zajištění rychlého provádění těchto programů a zároveň maximalizovat jejich reálný dopad. Portugalsko již na základě svých programů v rámci politiky soudržnosti přijímá opatření na podporu konkurenceschopnosti a růstu a současně na posílení sociální soudržnosti. Portugalsko zároveň i nadále čelí výzvám, které se týkají zvýšení konkurenceschopnosti, mimo jiné vývojem nebo výrobou kritických technologií, nesouladu mezi nabízenými a poptávanými dovednostmi, zvýšení vodohospodářské odolnosti, zejména v regionech Algarve a Alentejo, a cen a dostupnosti bydlení. V souladu s článkem 18 nařízení (EU) 2021/1060 je Portugalsko povinno – v rámci přezkumu fondů politiky soudržnosti v polovině období – přezkoumat každý program, mimo jiné s přihlédnutím k problémům uvedeným v doporučeních pro jednotlivé země na rok 2024. Návrhy Komise přijaté dne 1. dubna 2025 ([17]) prodlužují lhůtu k předložení posouzení – v případě každého programu – výsledku přezkumu v polovině období stanovenou na 31. března 2025. Poskytují také flexibilitu, která pomáhá urychlit provádění programů, a pobídky pro členské státy, aby přidělovaly zdroje politiky soudržnosti do pěti strategických prioritních oblastí Unie, konkrétně do konkurenceschopnosti v oblasti strategických technologií, obrany, bydlení, vodohospodářské odolnosti a přechodu na jiné zdroje energie, a do investic do dovedností v prioritních odvětvích při současném zachování důrazu na osoby v nejzranitelnějších situacích v programech ESF+.

(24) Platforma strategických technologií pro Evropu (STEP) poskytuje příležitost investovat do klíčové strategické priority EU tím, že posílí konkurenceschopnost EU. Platforma STEP je financována z jedenácti stávajících fondů EU. Členské státy mohou rovněž přispívat do Programu InvestEU na podporu investic v prioritních oblastech. Portugalsko by mohlo tyto iniciativy optimálně využívat k podpoře vývoje nebo výroby kritických technologií, včetně čistých technologií a technologií účinně využívajících zdroje.

(25) Kromě hospodářských a sociálních výzev, které jsou řešeny prostřednictvím plánu pro oživení a odolnost a jiných fondů EU, by Portugalsko mělo účinně řešit zbývající výzvy, jež souvisejí s těmito faktory: i) udržitelnost důchodového systému, ii) zjednodušení, iii) podnikatelské prostředí, iv) výzkum a inovace, v) přístup k financování a financování růstu, vi) daňová správa, daňové podvody a vyhýbání se daňovým povinnostem, vii) kvalita tvorby právních předpisů, viii) doprava, ix) obnovitelné zdroje energie, x) energetická infrastruktura a sítě, xi) energetická účinnost, xii) environmentální politika, xiii) hospodaření se zdroji, xiv) bydlení, xv) dovednosti, xvi) kvalitní pracovní místa a xvii) sociální spravedlnost.

(26) Jak je uvedeno v Kompasu konkurenceschopnosti, všechny orgány EU, vnitrostátní a místní orgány musí vyvinout velké úsilí k vytvoření jednodušších pravidel a ke zrychlení správních postupů. Komise si v oblasti snižování administrativní zátěže stanovila ambiciózní cíle: nejméně o 25 % a u malých a středních podniků nejméně o 35 % a vytvořila nové nástroje k dosažení těchto cílů, včetně systematického zátěžového testu stavu právních předpisů EU a posíleného dialogu se zúčastněnými stranami. Aby bylo možné těmto ambicím dostát, musí opatření přijmout také Portugalsko. Složitost správních postupů považuje za problém pro svou společnost při podnikání v Portugalsku 51 % podniků ([18]). Navzdory pokroku dosaženému v posledních letech zůstává administrativní a regulační zátěž hlavní překážkou pro podnikání v Portugalsku. Více než 83 % portugalských podniků uvádí, že regulace podnikání je překážkou investic, zatímco v EU je to 66 %. Hodnocení ukazatelů z regulace produktových trhů OECD za roky 2023 a 2024 navíc klasifikuje Portugalsko jako devátou nejhorší zemi z 38 zemí OECD. Tyto překážky snižují atraktivitu portugalských trhů, omezují hospodářskou soutěž a podkopávají schopnost portugalských podniků

([17]) Návrh NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY, kterým se mění nařízení (EU) 2021/1058 a (EU) 2021/1056, pokud jde o zvláštní opatření k řešení strategických výzev v souvislosti s přezkumem v polovině období – COM(2025) 123 final.

([18]) „Postoje podniků ke korupci v EU“, zpráva z bleskového průzkumu Eurobarometru (duben 2024).

expandovat, inovovat a zvyšovat svou produktivitu. Podniky zejména nadále uvádějí, že udělování průmyslových licencí a povolovací řízení jsou zdlouhavá, což považují za hlavní překážku investic. I přes určitý pokrok, kterého bylo dosaženo při zkracování a zefektivňování těchto procesů, se místní orgány potýkají s obtížemi při zavádění nových postupů a tyto postupy se mohou v jednotlivých regionech a obcích značně lišit. Překážky přetrvávají i v přístupu k některým maloobchodním a odborným službám, i když Portugalsko učinilo několik významných kroků vpřed, například tím, že v letech 2023–2024 provedlo revizi právních režimů pro několik samoregulovaných profesí.

(27) Podmínky pro podniky, které se snaží získat přístup k financování, se za posledních několik let zlepšují a podíl podniků, které uvádějí přístup k finančním prostředkům jako omezení, nyní víceméně odpovídá průměru EU. Portugalské podniky však využívají převážně bankovní úvěry a interní financování. V posledních několika letech jsou stále častěji využívány i jiné zdroje financování, jako je rizikový a akciový kapitál, avšak zůstávají výrazně pod průměrem EU. Portugalské kapitálové trhy jsou stále nedostatečně rozvinuté a tvoří pouze 24,4 % HDP, zatímco průměr na úrovni EU činí 67,6 %. Portugalské orgány zahájily a rozvinuly několik iniciativ na podporu investic do soukromého a rizikového kapitálu, jako je fond kapitalizace a odolnosti, který spravuje *Banco Português de Fomento*, programy na podporu startupů nebo programy zaměřené na konkrétní odvětví, jakož i nedávná revize kodexu kapitálových trhů. Je však třeba dosáhnout dalšího pokroku, aby Portugalsko dohnalo evropské kolegy a přilákalo více soukromých kapitálových investorů a investic, případně včetně sdílení rizik mezi veřejným a soukromým sektorem, a zaměřilo se na firmy s vyšším růstovým potenciálem a na odvětví se silným produktovým profilem. Širší využívání kapitálových nástrojů by mimo jiné podpořilo zakládání startupů a inovace, zlepšilo schopnost místních podniků zvyšovat a rozšiřovat svou činnost, zdokonalilo manažerské postupy a zvýšilo produktivitu. Finanční gramotnost v Portugalsku je nízká a v průzkumu Eurobarometr zaměřeném na finanční gramotnost z roku 2023 získalo „vysoké“ skóre pouze 16 % Portugalců, což je druhý nejhorší výsledek v EU. Finanční gramotnost v zemi by se mohla zlepšit, aby bylo možné efektivněji rozdělovat úspory a aby firmy lépe porozuměly konkrétním výhodám a rizikům jednotlivých dostupných finančních nástrojů.

(28) Daňové výdaje jsou v portugalském daňovém systému velmi rozšířené. V několika různých právních textech existuje více než 500 daňových výdajů. Tento nástroj může být účinným prostředkem k dosažení konkrétních politických cílů. Nicméně způsobuje také ušlé příjmy, přispívá ke složitosti daňového systému a může mít dopad na nerovnost příjmů. Portugalsko učinilo první krok k řešení velkého počtu daňových výdajů tím, že zřídilo nový útvar daňové politiky (známý jako U-TAX), jehož cílem je sledovat a vyhodnocovat daňové výdaje. Koncepce daně z příjmů právnických osob přispívá ke složitosti daňového systému. Její struktura sazeb se skládá ze státní daně a obecních přirážek. Státní daň závisí na výši zdanitelného zisku každé firmy. Kromě toho mohou obce stanovit přirážku až do výše 1,5 %. Zákonná sazba daně z příjmů právnických osob se tak může pohybovat od 12,5 % do 30,5 % v závislosti na velikosti a umístění podniku. Tato koncepce by také mohla odrazovat podniky od rozšiřování, bránit větším úsporám z rozsahu a souvisejícímu zvyšování efektivity a zároveň rozšiřovat prostor pro přesouvání zisku v rámci země. Pokud jde o daňovou správu, jsou daňové nedoplatky Portugalska v poměru k HDP stále jedny z nejvyšších v EU.

(29) Systém soudnictví se stává účinnějším, ale i nadále čelí problémům, tj. zdlouhavým řízením a značnému počtu nevyřízených případů, zejména u správních a daňových soudů. Pro Portugalsko bude důležité, aby i nadále dosahovalo pokroku při snižování počtu nevyřízených případů a délky jejich trvání, a to jak u soudů prvního, tak druhého stupně, a aby zajistilo dostupnost odpovídajících zdrojů pro systém soudnictví.

(30) Investice do výzkumu a vývoje se v posledních letech zvýšily, ale stále nejsou dostatečné k tomu, aby portugalský národní systém výzkumu a inovací dohnal průměr EU. Podíl výdajů na výzkum a vývoj v poměru k HDP se v roce 2024 zvýšil na 1,7 %, k čemuž přispělo zvýšení soukromých výdajů, zatímco intenzita veřejného výzkumu a vývoje zůstala stabilní na úrovni 0,6 %. Portugalské orgány zavedly celou řadu programů na podporu výzkumu a inovací. Některé z nich, jako například mobilizační a zelená agenda, však budou dokončeny až v průběhu několika příštích let. Přestože se od těchto programů očekávají dlouhodobé přínosy, bude pro Portugalsko nesmírně důležité, aby i po skončení těchto programů udrželo odpovídající pobídky pro výzkum, vývoj a inovace. Za tímto účelem bude zásadní vyhodnocovat a provádět řádné politiky a podporovat efektivní výdaje se zaměřením na odvětví s nejvyšším potenciálem růstu a přidané hodnoty.

(31) Pokud jde o kvalitu tvorby právních předpisů, Portugalsko využívá hodnocení dopadů a následná hodnocení politik pouze v omezené míře. V roce 2021 bylo v Portugalsku dosaženo významného pokroku při provádění hodnocení politik *ex ante*, a to prostřednictvím zřízení národního orgánu PlanAPP, který má podporovat rozvoj veřejných politik. Hodnocení dopadů *ex post* však není běžné a omezuje se na vybrané legislativní akty. Širší využívání hodnocení *ex post* by orgánům umožnilo lépe posoudit dopad nových politik a právních předpisů a také posoudit účinnost již zavedených hodnocení *ex ante*. Zlepšit by se mohla také transparentnost zapojení zúčastněných stran do legislativního procesu.

(32) Portugalsko je i nadále vysoce závislé na dovozu fosilních paliv – v roce 2023 tvořila ropa 47,2 % a plyn 16,8 % jeho energetického mixu. Největší podíl na konečné spotřebě energie má odvětví dopravy, které se na celkové spotřebě podílí 37,5 %. Odvětví dopravy je silně závislé na ropě a ropných produktech, které tvoří 92 % konečné spotřeby energie, což poukazuje na značnou závislost země na fosilních palivech. Portugalsko eviduje značné dotace na fosilní paliva, aniž by plánovalo jejich postupné ukončení do roku 2030. Jako prioritní při postupném ukončování by bylo možné zvážit zejména dotace na fosilní paliva, které cíleně neřeší ani energetickou chudobu, ani skutečné obavy o energetickou bezpečnost, brání elektrifikaci a nemají zásadní význam pro konkurenceschopnost průmyslu. V Portugalsku jsou dotace na fosilní paliva, jako je snížení daně a osvobození od daně z nafty pro podniky nákladní dopravy a veřejnou dopravu, ekonomicky neefektivní, udržují závislost na fosilních palivech a demotivují k přechodu na elektromobily a jiná udržitelná řešení. Investice do udržitelné mobility a železniční infrastruktury, které zajistí bezproblémovou integraci se sítí EU, by urychlily dekarbonizaci, zvýšily odolnost, snížily regionální rozdíly a podpořily sociální soudržnost.

(33) Portugalsko přijalo právní předpisy a zřídilo novou specializovanou pracovní skupinu, která má usnadnit postupy povolování. Právní předpisy jsou však stále příliš složité, zejména pokud jde o územní plánování na celostátní, regionální a místní úrovni, a chybí v nich standardizovaná pravidla a jasné pokyny. Portugalské orgány veřejné správy nemají k dispozici nástroje k průběžnému monitorování provádění právních předpisů a sledování pokroku při výstavbě zařízení na výrobu energie z obnovitelných zdrojů a často jim chybí i potřebné technické dovednosti pro hodnocení projektů. Počet společenství pro obnovitelné zdroje v Portugalsku je stále nízký a existuje prostor pro usnadnění udělování licencí a vytvoření systémů pobídek. Aby Portugalsko urychlilo zavádění energie z obnovitelných zdrojů, mohlo by pokračovat v pokroku, kterého v posledních letech dosáhlo v oblasti zefektivnění povolovacího postupu, a to mimo jiné zvýšením kapacity veřejné správy zabývající se povolováním, zvýšením digitalizace výroby energie z obnovitelných zdrojů a konsolidací celkového regulačního rámce. Přínosem by byla i další opatření na podporu vlastní spotřeby (včetně střešních solárních zařízení) a společenství pro obnovitelné zdroje. V roce 2023 dodávaly obnovitelné zdroje energie v Portugalsku, především vodní energie a energie ze silného větru, 87,7 % elektřiny v zemi, čímž bylo dosaženo nového rekordu. Největší nárůst zaznamenala výroba solární energie, a to o 36 %. Výrazné zvýšení podílu obnovitelných zdrojů energie se podílelo na významném poklesu cen elektřiny, které klesly pod úroveň zaznamenanou před krizí. Vzhledem k tomu, že se začleňuje stále více obnovitelných zdrojů energie a rozšiřuje se elektrifikace poptávky, budou nezbytné další investice do rozšíření a modernizace elektrizační soustavy, podpora řešení bez fosilních paliv, jako je skladování a odezva na straně poptávky, a další digitalizace soustavy, a to pro zajištění rovnováhy elektrizační soustavy a větší stability na velkoobchodním trhu s elektřinou. Nedostatečná transparentnost dostupné kapacity distribuční sítě a plánů na její rozšíření ztěžuje developerům plánování a investice do nových projektů. Je nezbytné zefektivnit postupy připojení, zvýšit transparentnost připojení k síti a zajistit jasný dlouhodobý rámec pro plánování aukcí. Projekty v oblasti obnovitelných zdrojů navíc brzdí logistické problémy, nedostatek komponentů a nižší ziskovost, což vede ke zpoždění realizace. Pobídky k dalšímu rozvoji dlouhodobých smluv, jako jsou smlouvy o nákupu elektřiny, by rovněž přispěly ke stabilitě trhu zvýšením dlouhodobé udržitelnosti, a tím i atraktivity investic do obnovitelných zdrojů. V současné době je však v Portugalsku počet smluv o nákupu elektřiny z obnovitelných zdrojů omezený, neboť je nasmlouváno 0,42 GW. I přes úsilí, které Portugalsko vyvinulo ke zvýšení úrovně přeshraniční přenosové kapacity elektřiny se Španělskem, je tato úroveň přeshraniční přenosové kapacity stále pod cílem pro rok 2030.

(34) Vysoký podíl portugalské populace se potýká s energetickou chudobou. Má-li Portugalsko řešit vysokou míru závislosti na fosilních palivech v budovách a snížit spotřebu energie, mohlo by urychlit své úsilí v oblasti energetické účinnosti nad rámec toho, co je stanoveno v jeho plánu pro oživení a odolnost. Intenzivnější úsilí o stimulaci rozsáhlých renovací, mimo jiné poskytováním technické pomoci žadatelům, by mohlo urychlit zájem o projekty energeticky účinných renovací. Portugalsko by navíc mohlo těžit z posíleného rámce pro finanční režimy s cílem co nejlépe využít soukromé investice do energeticky účinných renovací. Tím by mohlo nasměrovat více zdrojů založených na grantech k domácnostem v nouzi.

(35) Portugalsko je hluboko pod průměrem EU, pokud jde o referenční hodnoty oběhového hospodářství, jakož i cíle produktivity zdrojů v průmyslových odvětvích a ukazatele nakládání s odpady, přičemž existují výrazné regionální rozdíly. Průměrná míra komunální recyklace je obzvláště nízká (30,1 % v roce 2023, což je daleko od cíle EU ve výši 55 % do roku 2025) a mezi jednotlivými regiony se liší. V roce 2023 činila míra využívání oběhových materiálů v Portugalsku 2,8 %, což je výrazně pod průměrem EU, který činí 11,8 %. Určitého pokroku bylo dosaženo prostřednictvím iniciativ a předpisů na celostátní i obecní úrovni. Pro dosažení cílů v oblasti recyklace a oběhového hospodářství bude mít zásadní význam podpora z fondů EU a soukromého sektoru, mimo jiné prostřednictvím: i) investic do infrastruktury pro tříděný sběr odpadu, ii) rozvoje nebo úprav zařízení na zpracování odpadů a iii) technologických modernizací umožňujících zavedení celostátního systému poplatků podle množství odpadu.

(36) Portugalsko, zejména pak jeho jižní regiony, je silně postiženo přírodními riziky, jako jsou sucha, požáry a záplavy, jejichž četnost a intenzita se v důsledku změny klimatu zvyšuje. Snížení úhrnu ročních srážek, nedostatek vody a zvýšená proměnlivost v čase ovlivňují toky řek, doplňování zvodnělých vrstev a riziko povodní, což má dopad na řadu hospodářských odvětví, jako je zemědělství, výroba pitné vody a výroba energie, včetně výroby elektřiny ve vodních elektrárnách, a současně je kvůli rostoucím nákladům podrývána udržitelnost veřejných financí. Portugalsko zvýšilo svou schopnost přizpůsobit se změně klimatu, mimo jiné vypracováním odvětvových plánů přizpůsobení. V roce 2024 Portugalsko dokončilo národní plán přizpůsobení se změně klimatu do roku 2100, ale bylo by důležité dále začlenit přizpůsobování se změně klimatu do politik v oblasti vodního hospodářství. Zavedením integrované a udržitelné strategie hospodaření s vodou, včetně nedávné strategie „Voda, která spojuje“, by Portugalsko mohlo zajistit, aby klíčová odvětví měla i nadále přístup k vodě, a zároveň zajistit dostatečné množství kvalitní vody pro ekologické funkce, zejména pro citlivé a biologicky rozmanité ekosystémy, jako jsou mokřady. Zefektivnění struktury řízení vodního hospodářství by rovněž pomohlo dosáhnout účinné koordinace mezi celostátní, regionální a místní úrovní. Ke zlepšení hospodaření s vodou jsou nezbytné další investice, například do odvádění a čištění odpadních vod, snižování úniků v sítích a lepšího monitorování (kvantity a kvality vody). Zvláštní pozornost by se mohla věnovat: i) obnově přirozené zádržné funkce krajiny (tzv. funkce houby); ii) snížení odběru podzemní vody; iii) obnově mokřadů a řek, včetně záplavových oblastí, a iv) zavádění dalších přírodě blízkých řešení. Portugalsko by navíc mohlo využít potenciál opětovného použití vody.

(37) Portugalsko se stále potýká s problémy v přístupu ke zdravotní péči a jeho systém dlouhodobé péče není připraven na rychle stárnoucí populaci. Celkově lze říci, že zdravotní systém v zemi funguje poměrně dobře a Portugalsko provádí významné reformy, včetně reforem v oblasti primární zdravotní péče a psychiatrické péče, jakož i reformy modelu řízení nemocnic národní zdravotní služby. Portugalsko rovněž investuje do zdravotnické infrastruktury a služeb v celé zemi, mimo jiné v rámci svého plánu pro oživení a odolnost. Národní zdravotní služba se však nadále potýká s výrazným nedostatkem zdravotnických pracovníků, což má dopad na dostupnost zdravotnických služeb, například v podobě dlouhých čekacích dob a nerovnoměrného přístupu mezi příjmovými skupinami a regiony v celé zemi. V letech 2020 až 2024 byla obsazena jen zhruba polovina míst otevřených pro nábor lékařů do národní zdravotní služby a země se potýká se značným odlivem vystudovaných zdravotních sester. I přes určité úsilí, které bylo v posledních letech vynaloženo na podporu atraktivity povolání v národní zdravotní službě, existuje prostor pro zjednodušení a zrychlení přijímacích řízení, aby bylo možné rychle přijímat potřebné odborníky a nadále získávat zdravotnické pracovníky. Kromě toho je téměř čtvrtina portugalské populace starší 65 let, přičemž výsledky, pokud jde o počet let života ve zdraví, jsou horší, než je průměr EU. Rovněž veřejné investice do dlouhodobé péče jsou nižší, než je průměr EU, a míra pokrytí dlouhodobou péčí zůstává nízká ve všech regionech. Pracovní síla, i přes nárůst v posledních letech, nestačí pokrýt poptávku, což vede k velké závislosti na neformálních pečovatelích. Řešením těchto aspektů a zároveň zachováním udržitelnosti národní zdravotní služby by Portugalsko mohlo podpořit více let kvalitního života svých obyvatel a zajistit, aby byly uspokojeny potřeby péče o seniory.

(38) Nesoulad mezi nabízenými a požadovanými dovednostmi je překážkou konkurenceschopnosti a produktivity. Nabídka dovedností neodpovídá potřebám trhu, což přispívá k nedostatku pracovních sil v jednotlivých odvětvích, včetně informačních a technologických oborů. Hlavní překážkou, kterou společnosti uvádějí, je nízká dostupnost pracovníků s odpovídajícími dovednostmi. Tento nesoulad je také příčinou vysoké míry nezaměstnanosti mladých lidí (21,6 % v roce 2024 v porovnání s 14,9 % v EU), přičemž mnoho nezaměstnaných mladých lidí má buď příliš nízkou kvalifikaci, nebo má dostatečnou kvalifikaci v oblastech s nízkou zaměstnatelností v zemi. Portugalsku by také prospěla spolehlivá prognóza budoucích potřeb trhu, která by mohla přispět k lepšímu sladění nabídky vzdělávání a odborné přípravy s trhem a také poskytovat informace k volbě povolání. Rozvoji dovedností potřebných pro vyvíjející se ekonomiku navíc dále brání nízká míra účasti dospělých na celoživotním vzdělávání

(38 % v roce 2016 a 33 % v roce 2022 podle šetření o vzdělávání dospělých). Navzdory nedávným opatřením, která povzbuzují dospělé k účasti na vzdělávání a odborné přípravě, včetně investic v rámci portugalského plánu pro oživení a odolnost, existuje prostor pro další zapojování podniků a společností do aktivit zaměřených na zvyšování kvalifikace a prohlubování dovedností a podporu kultury vzdělávání dospělých v zemi. Kromě toho má obyvatelstvo Portugalska obecně stále nízkou úroveň kvalifikace (v roce 2024 mělo přibližně 38,5 % osob ve věku 25–64 let nízké dosažené vzdělání, což je výrazně nad průměrem EU, který činí 19,6 %) a to je chronickou překážkou produktivity v zemi. V posledních letech však došlo k výraznému pokroku ve zvyšování úrovně kvalifikace obyvatelstva.

(39) Ceny nemovitostí v Portugalsku trvale rostou a v posledním desetiletí překonávají průměrný růst v EU. Příčinou růstu cen a nájmů je do značné míry vysoká poptávka ve velkých městech a oblíbených turistických oblastech, přičemž jsou tu výrazné rozdíly oproti vnitrozemským regionům. Tato situace ovlivňuje mobilitu a dostupnost pracovních sil a má dopad i na vyhlídky mladých lidí. Nedostatek cenově dostupného bydlení vede také k nárůstu počtu lidí bez domova nebo žijících v neformálních osadách. Portugalsko zavádí opatření na rozšíření sociálního a cenově dostupného domovního a bytového fondu, přesto je ho však stále značný nedostatek. Přetrvávající nízká míra výstavby v posledních letech navíc omezila nabídku nových bytů za dostupné ceny. Velký počet prázdných domů a opuštěných budov – přibližně 700 000 – představuje příležitost k začlenění většího počtu bytů na trh, zejména v oblastech, kde je jich nedostatek. Kromě toho by Portugalsku prospěla podpora účinnějších řešení veřejné dopravy a investic do atraktivity dalších území, aby se snížil tlak na oblasti s nedostatkem bydlení. Řešení problémů Portugalska v oblasti bydlení bude vyžadovat komplexní přístup, neboť řešení zaměřená na zvýšení nabídky musí jít ruku v ruce s opatřeními, která integrují dynamiku a pobídky na straně poptávky jak na trhu s nájemním bydlením, tak na trhu s vlastnickým bydlením.

(40) Vzhledem k úzké provázanosti ekonomik členských států eurozóny a jejich kolektivnímu příspěvku k fungování hospodářské a měnové unie Rada v roce 2025 doporučila, aby členské státy eurozóny přijaly opatření k provedení doporučení týkajícího se hospodářské politiky eurozóny z roku 2025, a to i prostřednictvím svých plánů pro oživení a odolnost. V případě Portugalska pomáhají doporučení č. 2, 3, 4 a 5 provést první doporučení pro eurozónu týkající se konkurenceschopnosti, doporučení č. 3, 4 a 5 pomáhají provést druhé doporučení pro eurozónu týkající se odolnosti a doporučení č. 1 a 5 pomáhají provést třetí doporučení pro eurozónu týkající se makroekonomické a finanční stability stanovená v doporučení na rok 2025.

DOPORUČUJE Portugalsku v letech 2025 a 2026:

1. Posílit celkové výdaje na obranu a bezpečnost a připravenost při současném zajištění udržitelnosti dluhu v souladu se závěry Evropské rady ze dne 6. března 2025. Dodržovat maximální tempa růstu čistých výdajů doporučená Radou dne 21. ledna 2025 a současně využít prostor poskytnutý národní únikovou doložkou pro vyšší výdaje na obranu. Přijmout opatření, která zajistí střednědobou fiskální udržitelnost důchodového systému.

2. S ohledem na příslušné lhůty pro včasné dokončení reforem a investic podle nařízení (EU) 2021/241 urychlit provádění plánu pro oživení a odolnost, včetně kapitoly REPowerEU. Urychlit provádění programů v rámci politiky soudržnosti (EFRR, FST, ESF+, FS) a případně využít možností, které nabízí přezkum v polovině období. Optimálně využívat nástroje EU, včetně příležitostí, které poskytuje Program InvestEU a Platforma strategických technologií pro Evropu, ke zvýšení konkurenceschopnosti.

3. Zjednodušit regulaci, zlepšit regulační nástroje a snížit administrativní zátěž podniků, zejména snížením překážek pro udělování průmyslových licencí a odstraněním dalších překážek bránících jejich schopnosti rozšiřovat se a zvyšovat inovace a produktivitu. Podporovat soukromé investice do rizikového a soukromého kapitálu pro místní podniky, případně včetně sdílení rizik mezi veřejným a soukromým sektorem, a zvyšovat finanční gramotnost. Dále zvýšit účinnost správních a daňových soudů, aby se snížila délka řízení. Zlepšit účinnost daňového systému, zejména posílením efektivity jeho správy a snížením související administrativní zátěže. Podporovat tvorbu politiky založené na důkazech, mimo jiné prováděním následných hodnocení veřejných politik. Udržet zaměření hospodářské politiky související s investicemi na výzkum a inovace. Posílit zapojení zúčastněných stran a zvýšit transparentnost při přípravě veřejných politik.

4. Snížit celkovou závislost na fosilních palivech v odvětví dopravy, zejména postupným zrušením dotací na fosilní paliva a investicemi do udržitelné dopravy, zejména železniční, s ohledem na regionální rozdíly. Dále urychlit zavádění obnovitelných zdrojů energie vytvořením předvídatelného regulačního rámce s jasnými a digitálními postupy pro vydávání povolení, včetně povolení pro kolektivní výrobu energie pro vlastní spotřebu a komunity obnovitelných zdrojů. Zvýšit stabilitu trhu s elektřinou prostřednictvím dlouhodobých smluv, investic do kapacit pro skladování energie a nástrojů odezvy na straně poptávky. Posílit kapacitu elektrické přenosové a distribuční sítě, mimo jiné v rámci přeshraničního propojení elektroenergetických soustav, zlepšit postupy pro připojení a zvýšit jejich transparentnost s cílem podnítit investice do vnitrostátní sítě. Zintenzivnit politické úsilí zaměřené na poskytování a získávání dovedností a kompetencí potřebných pro zelenou transformaci, zejména u veřejné správy. Urychlit investice do energetické účinnosti podporou finančních programů, které mají za cíl přilákat soukromé investice, a podporou domácností trpících energetickou chudobou. Zlepšit podmínky pro přechod na oběhové hospodářství, zejména zvýšením předcházení vzniku odpadů, jejich recyklace a opětovného použití, aby se snížil objem odpadu směřujícího na skládky a do spaloven. Zlepšit hospodaření s vodou s cílem podpořit přizpůsobení se změně klimatu a zajistit dlouhodobou ekonomickou a environmentální odolnost. Zavést integrovanou strategii vodního hospodářství a zefektivnit vodohospodářskou správu. Podporovat investice do odvádění a čištění odpadních vod, snižování úniků a monitorování vody, rozvíjet řešení inspirovaná přírodou, obnovovat vodní útvary a zlepšovat účinné využívání vody a opětovné využívání vody.

5. Zajistit rovný přístup ke kvalitní zdravotní a dlouhodobé péči a současně zachovat udržitelnost národní zdravotní služby. Řešit nesoulad mezi nabízenými a požadovanými dovednostmi zlepšením kvalifikační úrovně obyvatelstva a zvýšením relevance vzdělávání a vzdělávání dospělých pro potřeby trhu práce. Řešit ceny a dostupnost bydlení v oblastech s vysokou poptávkou odstraněním překážek při pronajímání volných domů a renovaci opuštěných budov a podporovat efektivní dopravní spojení, aby se snížil tlak na ceny bydlení v městských centrech a zvýšila se atraktivita ostatních území.

V Bruselu dne 8. července 2025.

Za Radu

předsedkyně

S. LOSE